

ASPECTE PRIVIND REORGANIZAREA EXPOZIȚIEI DE BAZĂ DIN CASA MEMORIALĂ POETUL GEORGE TOPÎRCEANU

Consuela Elena GRECU*

*expert-conservator, Muzeul Municipal
Câmpulung

Abstract: Between October 2015 - October 2016 the George Topîrceanu Memorial House suffered repairs, consolidation, an electrical system restore, property fencing and, at the same time, the base exhibition was reorganized by preserving the objects and their manner of exposure.

Keywords: memorial house, monument, degradation, repair, exhibition, reorganization.

A reorganiza o casă memorială este o sarcină nu tocmai ușoară: intimitatea spațiului expozițional, mobilierul, fotografiile, documentele (manuscrise, note, scrisori) și obiectele personale care dau personalitate spațiului, toate acestea trebuie reorganizate în stil modern și în consens cu normele de conservare.

Casa memorială *Poetul George Topîrceanu* (foto 1-2) a fost organizată în anul 1958 când soția poetului, Victoria Topîrceanu a donat clădirea casei, din comuna Nămăești, către Consiliul Popular al Orașului Câmpulung, cu scopul de a deschide o casă memorială, în administrarea

Foto 1 și 2.

Foto 3 și 4.

Muzeului Câmpulung, județul Argeș. Inițial a donat doar etajul, cu clauza ca parterul să fie folosit în continuare de către familie până la moartea acestora. Astfel, s-a organizat la etaj, în camera dinspre stradă, expoziția cu documente aparținând poetului, etalate în vitrine și pe panouri. În holul dintre camere, pe panouri și în vitrine, s-au expus cărțile poetului, iar în camera din dreapta s-a organizat o cameră de lucru mobilată cu șifonier, bibliotecă, vitrină rotativă, biroul pirogravat, oglinda, obiectele pentru vânatoare și tablourile.

Camerele de la parter, constând dintr-un dormitor, o buătărie mică și o magazie, erau folosite de chiriașii (familia Ceaușescu Gheorghe), care au stat acolo până în anul 1958, căci Victoria Topîrceanu și fiul său, Gică, se mutaseră cu chirie în Câmpulung. Aceștia mai veneau la țară, la Nămăești, doar la sfârșit de săptămână, iar din anul 1958, când au donat camerele de la etaj, au devenit custozii muzeului.

După moartea soției poetului în anul 1966, fiul lor, Gică Topîrceanu, donează tot imobilul și completează donația cu manuscrise, cărți, documente și piese de mobilier ce au aparținut poetului, pentru a se organiza expoziția în toate încăperile. Documente din camera de la etaj s-au mutat la parter, în camera din stânga, iar la etaj s-a organizat dormitorul soților Topîrceanu, cu șifonierul, lada, un pat, masa cu scaune și s-a completat cu obiecte de decor etnografic, aduse de la secția de Etnografie a muzeului (foto 3). Camera de lucru a poetului, de la etaj, s-a completat cu cărți în bibliotecă, reviste în vitrina turnantă și câteva obiecte personale, etalate pe biroul poetului (foto 4).

Timp de 57 de ani, casa memorială și-a deschis porțile sutelor de mii de vizitatori, în același format ca la început, cu toate că timpul și-a pus amprenta atât pe clădirea casei, cât și pe bunurile expuse. Chiar dacă în acest timp s-au efectuat reparații curente asupra clădirii și a acoperișului, a venit momentul pentru restaurarea casei și reorganizarea expoziției de bază și, începând cu data de 15 octombrie 2015, s-a procedat la demontarea expoziției, la ambalarea și transportul bunurilor la alte secții ale muzeului.

Expoziția de la Casa Memorială *Poetul George Topîrceanu* este o expoziție de colecție bazată pe tematica vieții și activității poetului. De fapt, tematica cuprinde definitivarea temei, principalele idei ale expoziției iar, în final, se înscriu principalele mijloace expoziționale.

Etaple organizării unei expoziții sunt următoarele:

- alegerea temei, bazată pe patrimoniul muzeal existent;
- întocmirea tematicii, lista pieselor componente din viitoarea expoziție, lista exponatelor complementare și auxiliare;

- etapa proiectului tehnic, prin alegerea mobilierului, a sistemelor de iluminat, a dispozitivelor de etalare și calcularea bugetului necesar;

- întocmirea dosarului de expoziție, format din tematică, proiectul expoziției, materiale de propagandă și popularizare.

Conform proiectului de expoziție, pentru început, am procedat la măsurarea dimensiunilor sălilor și ale holurilor. Panourile vechi, formate din geamuri suprapuse, cu documente între ele, trebuie înlocuite cu panouri imprimate, ușoare și care se pot monta și curăța ușor.

Am renunțat la multe vitrine în care erau expuse documente originale și expozate degradate, am simplificat și aerisit totul, pentru ca vizitatorul să respire, să gândească, să se emoționeze, să rețină cu mintea și cu inima, iar la plecare să recite măcar una din poeziile lui George Topîrceanu.

În prima etapă, cea de redactare a planului tematic, am scos din cele zece vitrine documentele originale, cărțile și am propus realizarea de panouri Forex pe care se vor imprima documentele și cărțile scanate și am menținut doar patru vitrine cu obiectele personale ale poetului.

După prima variantă la care am lucrat, au rezultat un număr de șase panouri și șase vitrine pentru o sală de expoziție și un hol, iar camera de dormit și camera de lucru, reconstituite, urmând a aduce ca element de noutate atelierul de țesut al mamei poetului. Mi-am dat seama că multe obiecte și documente care au fost etalate zeci de ani nu se mai pot expune din cauza stării avansate de degradare, astfel încât trebuiau înlocuite cu facsimile pentru cărți, iar documentele trebuiau scanate și imprimate pe panouri. Așa că am schițat un proiect pe care l-am modificat de șapte ori și, în final, au rezultat cinci vitrine și un număr de opt panouri imprimate.

În prima sală de la parter, pe primul panou imprimat, am schițat o prezentare cronologică a vieții și operei poetului George Topîrceanu, pentru a stimula interesul vizitatorului pentru creația poetului (foto 5).

Foto 5.

NOTE BIOGRAFICE

- 1886 (20 martie) - se naște George Topîrceanu la Așilul *Elena Doamna* din București;
- 1892 - 1894 - absolvă primele două clase primare la București;
- 1895 - 1898 - urmează ultimele trei clase primare în comuna Șmei, județul Argeș;
- 1898 - se înscrie la liceul *Matei Basarab* din București;
- 1905 - părinții Ion și Paraschiva Topîrceanu se mută la Nămdăș;
- 1906 - George Topîrceanu, elev în ultimul an la liceul Șf. Nona debutează cu schița *În peșteră* scrisă la Nămdăș; se înscrie la Facultatea de Drept dar nu o reține;
- 1909 - 1910 - publică poezii în revista *Țara Românească* și *Țara socială*;
- 1911 - scutură la Iași ca subsecretar de redacție la revista *Țara Românească*, unde Gaiabet Iliașescu era redactor șef;
- 1912 - se căsătorește cu Victoria Inga, însoțitoare în satul Nămdăș, iar la 1 aprilie 1912 se naște unicul fiu, Gică;
- 1913 - participă la campania din Bulgaria în războiul balcanic;
- 1915 - se înscrie la Facultatea de Filozofie din Iași, dar o întrerupe fiind trimis pe front în primul război mondial 1916 - 1918;
- 1916 - împreună cu Mihail Sadoveanu publică revista *Însemnări literare*;
- 1920 - alături de Gaiabet Iliașescu devine primul redactor la *Țara Românească*;
- 1920 - apare volumul *Balade vesele și triste*;
- 1924 - se stinge din viață Paraschiva Topîrceanu, mama poetului, la vârsta de 74 ani;
- 1926 - este laureat cu premiul național pentru poezie;
- 1927 - publică conferința istorică în versuri *Bocșul lui Koch*;
- 1928 - apare volumul *Mădăle amare*; se stinge din viață sora vitregă, Ana Hădăliceșu, la vârsta de 50 ani;
- 1930 - 1936 - în colaborare cu M. Sadoveanu și C. Stere publică trei *Manuals de citire pentru clasa a II-a, a III-a și a IV-a primară*;
- 1931 - apare volumul de proză *Scrisori fără adresă*;
- 1932 - este numit director al Teatrului Național din Iași cu delegație până la 24 februarie 1934;
- 1933 - 1935 - susține la București conferințele *Cum am devenit moldovean?* și *Cum am devenit român?*;
- 1936 - este numit membru corespondent al Academiei Române secția Literatură, la propunerea lui M. Sadoveanu; publică volumul *Pirin-Plonina*, amintiri din campania și prizonieratul din Bulgaria; face parte din conducerea revistei *Însemnări seșene*;
- 1937 (februarie) - holnăv de cancer, pleacă la Viena însoțit de Otilia Cazimir, pentru tratament;
- 1937 (07 mai) - se stinge la Iași în casa lui Demostrie Botec și este înmormântat la cimitirul *Elerniteacu*;
- 1938 - apare volumul de poezii *Poetane*.

Al doilea panou imprimat conține fotografiile poetului, înconjurat de membrii familiei, colegi și prieteni, după cum urmează: George Topîrceanu - poetul, Paraschiva - mama poetului, Ion - tatăl poetului, Ana Bădălescescu - sora vitregă, Ion Mateescu - fratele vitreg, surorile Ralița și Alexandrina, soția Victoria, fiul Gică cu soția sa, Polixenia, tatăl și fratele poetului la vânătoare, poetul cu colegii de liceu, precum și certificatul de căsătorie al poetului cu Victoria și actul de deces al poetului (foto 6).

Pe cel de-al treilea panou este redată contribuția poetului la dezvoltarea literaturii românești pentru copii, prin prezentarea cărților scrise și ilustrate de acesta: *Balade vesele și triste*, *Balada unui greier mic*, *Parodii originale*, *Rapsodii de toamnă*, *Topîrceanu scrie și desenează pentru copii* și *Carte de cetire pentru clasele a II-a, a III-a și a IV-a* scrise în colaborare cu Mihail Sadoveanu și Mihail Stan. Am adăugat printre aceste cărți două strofe dintr-o poezie îndrăgită de copii, *Rapsodii de toamnă*, poezie cuprinsă în volumul *Balade vesele și triste* apărut în 1919 (foto7).

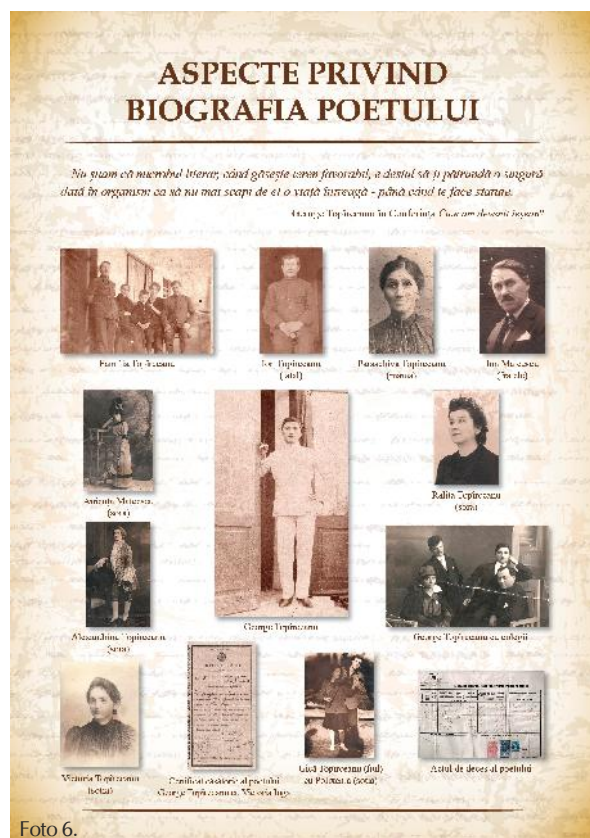

Foto 10.

Foto 11 și 12.

Ultimul panou din prima sală, al șaselea, prezintă aspecte privind moartea poetului, constând în articole din presa vremii, referitoare la moartea acestuia, fotografia cu înmormântarea de la Iași, fotografia lui Mihail Sadoveanu la mormântul poetului din cimitirul Eternitatea din Iași, precum și volumul *Postume*. Lângă acestea am inserat un fragment din articolul *La moartea lui Topîrceanu*, apărut în ziarul *Dimineața*, din data de 9 mai 1937, autor Mihail Sadoveanu (foto 10).

Am continuat cu selectarea obiectelor pentru vitrinele din prima sală de la parter, unde am încercat să îmbin o prezentare modernă cu arhaicul vremii, cu sisteme de iluminat cu leduri versus lămpi de plafon, cu vitrinele vechi la care am atașat cuburi noi, de sticlă, sub care se vor etala obiectele originale.

În prima vitrină s-a etalat diploma de absolvire a liceului Sf. Sava din București, stiloul și cartea de vizită a poetului ca Director al Teatrului Național din Chișinău (foto 11).

A doua vitrină conține fotografia lui George Topîrceanu din tinerețe și trusa de scris a poetului.

În cea de-a treia vitrină s-a etalat un port foto, ceasul de buzunar al poetului, un portțigaret și facsimilul caietului manuscris, *Fărămituri*, datat 1928.

Pe peretele nordic, care a rămas liber, s-a montat un monitor pe care vor rula înregistrări cu poeziile poetului, recitate de actori români și cu prezentarea vechii expoziții de către doamna Mioara Boteanu, cea care a fost custodele muzeului timp de 42 de ani (foto 12).

Din prima sală, traseul expozițional continuă prin ușa care face trecerea spre holul de la parter, unde am organizat o mică sală de artă cu tablourile primite de poet sau donate de vizitatori, realizate de următorii artiști plastici: Dumitru Sadoveanu cu lucrarea *Poarta țărănească*, Adina Moscu cu lucrarea *Băiat de la țară*, Nutzi Acontz cu lucrarea *Peisaj*, Ecaterina Mihai cu lucrările *Apus de soare* și *Serenadă* și am încheiat cu tabloul *Atelierul mamei de țesut* realizat de fratele poetului, Ion Mateescu, pentru a face trecerea la următoarea sală, dedicată Paraschivei Topîrceanu, mama poetului. În această sală se prezintă atmosfera de lucru din atelierul de țesut al maestrei țesătoare, pornind de la firul de lână, tras din caierul din furcă, până la covorul realizat în războiul de țesut. Vor fi etalate răschitorul, rotanul, vârtelnița și lada de zestre cu câteva obiecte țesute (foto 13-14).

Pe pereții acestei săli s-a etalat tabloul cu fotografia Paraschivei Topîrceanu înconjurată de fotografiile celor cinci copii ai săi, diploma primită în anul 1905 la expoziția de țesături de la București, alături de două șervete ținute, o carpetă și două aplici tip lampă.

Traseul continuă pe scara din lemn cu 16 trepte spre cerdacul larg (foto 15), specific muscelan, de la etaj, de unde se pătrunde într-un hol central, cu intrări în cele două camere: în dreapta, camera de lucru a poetului, iar în stânga, camera de dormit a familiei (foto 16a, 16b, 17). Pe peretele interior al casei scării se vor etala 3 tablouri realizate de artistul plastic Eliana Pavel, interpretări ale poeziilor lui George Topîrceanu.

La etaj, în camera din stânga va rămâne amenajată camera de dormit cu mobilier specific țăranesc compus din: patul îmbrăcat cu țesături tradiționale muscelene (procoviță, plocad, perne toc), șifonierul cu două uși din lemn, masa cu două scaune și o etajeră. Pe pereți s-au etalat un tablou, un chilim, două șervete și un cuier din lemn. Din tavan va coborî o lampă veche, în centrul camerei se va așterne un covor țăranesc, iar în colțul din dreapta va rămâne soba veche și frumoasă din cărămidă văruiată. Ferestrele vor fi acoperite cu perdele din pânză, cusute cu motive muscelene, iar pe masa acoperită cu fața de masă se vor așeza o farfurie, două strachini și o vază pentru flori. Pe etajeră se vor etala două sfeșnice, un fier de călcat cu jar, două căni și un vas oțetar (foto 17).

Foto 13 și 14.

Foto 15.

Foto 16a.

Foto 16b.

Foto 17.

Holul dintre camere este dedicat pasiunilor poetului: literatura, muzica, desenul, fotografia, vânătoarea și pescuitul, care sunt reprezentate în două vitrine și două panouri cu fotografia poetului, etalată central, pe perete, între cele două panouri (tabloul lui George Topîrceanu realizat cu două luni înainte de moartea acestuia, cu haina de piele neagră și căciula de astrahan) (foto 18).

Pe primul panou s-au imprimat câteva din cărțile poetului cu autografe de la prietenii scriitori: *Creanga de aur* de Mihail Sadoveanu, *Pietre pentru templul meu* de Lucian Blaga, *Presentation des haidoucs* și *Domnița de Snagov* de Panait Istrati, *Estetica* de Tudor Vianu, *Topîrceanu scrie și desenează pentru copii* de George Sanda, *Cântece de rob* de Ion Marin Sadoveanu, alături de un citat din Mihai Ralea (foto 19).

Al doilea panou (foto 20) va prezenta aspecte privind pasiunile poetului: muzica, desenul, fotografia, vânătoarea și pescuitul; alături de câteva versuri din poezia *La vânătoare* cuprinsă în volumul *Migdale amare* și fotografiile fiului, tatălui și fratelui vitreg la vânătoare, sunt imprimate câteva pagini cu ilustrații realizate de poet la poeziile pentru copii, alături de autoportretul acestuia.

Sub primul panou, prima vitrină prezintă facsimilele cărților scrise de poet în decursul vieții și aflate în patrimoniul muzeului, precum și cele publicate postum: *Pirin-Planina*, *În gheara lor*, *Migdale amare*, *Scrieri alese*, *Poezii*, *Versuri și proză*, *Opere vol. I și II*, *Minunile sfântului Sisoe*, *Bacilul lui Koch*, *Balade vesele și triste*, *Balada unui greier mic*, *Parodii originale*, *Rapsodii de toamnă*, *Topîrceanu scrie și desenează pentru copii* și *Carte de cetire pentru clasele a II-a, a III-a și a IV-a*.

A doua vitrină conține obiectele reprezentând pasiunile poetului: fluierul, aparatul foto, pușca de vânătoare cu vergeaua pentru armă și tocul din pânză, trusa de desen, cutia cu culori și bastonul sculptat de George Topîrceanu, folosit în călătoriile pentru documentare și la vânătoare.

Foto 18.

Foto 19.

Foto 20.

Pe pereți s-au etalat tablouri dăruite de prietenii poetului cu reprezentări ale poeziilor topîrcene: Maria Frânculescu cu două peisaje inspirate din *Rapsodii de toamnă* și *Rapsodii de primăvară*, Ecaterina Delighioz cu *Casa memorială Geoge Topîrceanu*, Ion Mateescu cu *Flori de câmp*, Dumitru Sadoveanu cu *Câine de vânătoare*, Schweitzer Cumpăna cu *Fete culegând flori*.

În ultima cameră, cea din dreapta, se recrează atmosfera de lucru din biroul poetului. Masa de lucru și scaunul din lemn pirogravat așezate cu fața la fereastră, spre grădina care-l inspira pe poet, este mobilată cu: lampa de gaz, stiloul, scrumiera, ceasul de masă, ceasul de buzunar, țigaretul, obiecte care l-au acompaniat zile și nopți și parcă vorbesc singure despre crearea poeziei topîrcene. De aici a surprins poetul conversația dintre un cocoș împintenat și o găină cenușie, în poezia *Câți ca voi*: „Sus pe gardul dinspre vie/ O găină cenușie și-un cocoș împintenat/ S-au suit și stau la sfat....” (foto 16a,16b).

Pe pereți s-au etalat tablouri cu fotografiile poetului și ale soției Victoria, un tablou cu peisaj, icoana *Maica Domnului* pictată pe lemn și calendarul cu fila din ziua de 7 mai 1937, data morții poetului. Alături de vitrina rotativă în care sunt etalate câteva exemplare din revistele *Viața Românească*, *Însemnări leșene*, *Însemnări Literare* și revista *Lumea*, în colțul din dreapta al camerei se află geamantanul *chiriașului grăbit* și oglinda de toaletă, cu obiectele personale ale poetului: mașina de ras și pulverizatorul de parfum.

Camera este luminată de o frumoasă lustră cu trei brațe cu înșeri, adaptată de la gaz la bec și este încălzită cu o frumoasă sobă veche din cărămidă, albă cu o mică plită în centru.

Trecerea la proiectul tehnic privind mobilierul, iluminatul și bugetul a adus probleme de ordin economic, deoarece inițial s-a dorit achiziționarea de mobilier auxiliar nou, modern, care nu s-a încadrat în buget, astfel încât am păstrat vitrinele vechi pe care le-am restaurat, iar la trei module am confecționat cuburi din sticlă. Am achiziționat în schimb trei aplice de perete și una de tavan și trei module cu câte două și trei leduri și am primit, ca donație, două lustre vechi.

Sistemul de iluminat al sălilor de expoziție s-a schimbat complet, începând cu înlocuirea firelor electrice și terminând cu schimbarea modulelor de iluminat. Astfel, la parter și în cerdac s-au înlocuit sistemele de iluminat tip lampă neon cu module cu două și trei leduri, iar în atelierul de țesut s-au montat două aplice pe pereții

opuși. În holul de la etaj și în camera de dormit s-au înlocuit lămpile tip neon cu două lămpi vechi donate de vizitatori, una tip lustră cu sticlă, gen lampă de gaz, iar cealaltă, tip lustră cu trei brațe în care am montat becuri cu led.

În camera de lucru, unde exista o frumoasă lustră cu trei brațe, ce funcționa cu gaz, s-a înlocuit sistemul de iluminat pe gaz, cu bec cu led, pentru siguranța clădirii vechi, acoperite cu șifă.

În privința auxiliarelor, ferestrele cu rame din lemn de brad au suferit deformări și deteriorări din cauza vechimii, a diferențelor de temperatură și din cauza materialului lemnos, necorespunzător, din care au fost realizate. Astfel, au apărut fante la îmbinarea ferestrelor cu tocurele și, pentru a acoperi golul și pentru o bună izolare, am aplicat bandă de burete de jur împrejurul ramelor interioare și am acoperit ferestrele cu material textil neutru.

Ferestrele de la parter și din camera de lucru au fost acoperite cu jaluzele roll-up, iar cele din camera de dormit s-au acoperit cu perdele țărănești, specifice caselor din zona Muscel.

Etalarea obiectelor s-a realizat conform normelor de conservare: obiectele mici (stilou, trusă scris, fotografii) s-au așezat în poziție de repaus, cărțile s-au etalat închise, așezate fie direct pe vitrină, fie pe suporturi cu înclinația de 30 de grade, documentele originale s-au montat în paspartuuri și se expun în vitrine închise, tablourile se expun etalate pe perete, agățate în una sau două agățători, textilele mari, dublate, iar cele mici, întinse pe mobilier.

După etalarea expoziției s-au editat etichete bilingve care s-au montat la fiecare obiect în parte, iar în final nu știu cât am reușit să îmbin conservarea bunurilor culturale în contextul expozițional al Casei memoriale *Poetul George Topîrceanu*, dar măcar am încercat!

Recent, în anul 2018, artistul plastic Radu Adrian, câmpulungean prin adopție, printre alte lucrări valoroase dedicate câmpulungenilor (statuia Dinicu-Golescu), a executat un basorelief ce reprezintă bustul poetului (foto 21). Basorelieful a fost amplasat în cerdac, pe peretele casei memoriale de la etajul clădirii, este realizat din ipsos alb, cu dimensiunile 79 x 60 cm și se prezintă în stare de conservare bună.

Astfel reorganizată, Casa memorială *Poetul George Topîrceanu* își așteaptă vizitatorii îmbrăcată în haină nouă!

Foto 21.

Bibliografie

1. Moldoveanu, Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2010